

24. února 1924

Členům!

VI

Úsilí o poznání a vůle k sebekázni

V Anthroposofické společnosti se lidé spolu navzájem sblíží více, než by se sblížovali, kdyby se setkávali na jiném poli života. Společný zájem o duchovou podstatu světa otevírá duše. Člověku připadá významné, co druhý vnitřně prožívá ve svém úsilí o ducha. A člověk se stává sdílným, ví-li, že mluví s někým, kdo má pozorný sluch pro to nejniternější, co se dotýká duše.

Tak dochází jakoby bezděčně k tomu, že členové Společnosti na sobě vzájemně pozorují něco jiného, a toto jiné také jinak než jiní lidé. To však v sobě skrývá zároveň nebezpečí. Lidé dospívají při takových setkáních k tomu, že si jeden druhého cení. Mají nejvřelejší radost z projevů duše druhého člověka. Všechny ušlechtilé účinky přátelského společenství se mohou rychle rozvíjet. Je nasnadě, že se tyto účinky mohou také rychle vystupňovat až v blouznivé horování. Nebylo by namístě přinášet takovému horování vstříc *pouze* chladné, střízlivé srdce, neschopné vzletu, nebo povýšený postoj člověka s takovým rozhledem, že ho už nic nepřivede z míry. Horování, které se nakonec probouje k harmonickému duševnímu postoji, otvírá brány k duchu více než lhostejnost, která přechází kolem všech významných zjevení života s tímž strnulým postojem.

Snadno se ale lidé, kteří se navzájem rychle sblíží, stejně rychle zase od sebe vzdálí. Když někdo přesně pozná druhého, protože ten se mu plně otevřel, tedy zpozoruje brzo i jeho slabiny. A pak se může objevit - negativní horování. A to je nebezpečí, které číhá v Anthroposofické společnosti na všech stranách. K úkolům Společnosti patří, aby tomuto nebezpečí čelila. Každý, kdo chce být dobrým členem Společnosti, by měl proto usilovat v nejhlubším nitru duše o vnitřní toleranci vůči druhému. Snaha o *porozumění* druhému i tehdy, když myslí a činí věci, které bychom sami nechtěli myslet a činit, by měla platit za ideál.

Není třeba v tom vidět něco jako potlačování úsudku o slabostech a chybách. Porozumět neznamená činit se slepým. K člověku, kterého milujeme, můžeme mluvit o jeho pochybeních: v mnoha případech v tom bude spatřovat nejkrásnější přátelskou

službu. Můžeme ovšem druhého také peskovat s pocitem lhostejného soudce: pak se ten druhý před naším neporozuměním stáhne zpět a najde útěchu v pocitu nenávisti, který se v něm rozhostí vůči tomu, kdo ho kritizoval.

V mnoha ohledech se pro Anthroposofickou společnost může stát něčím osudným, budou-li do ní pronikat nesnášenlivost a nedostatek porozumění vůči druhým tak, jak v současné době dalekosáhle ovládají život. Neboť tím, že lidé si jsou blízcí, se podobné projevy ve Společnosti ještě stupňují.

To jsou věci, které poukazují zřetelně na to, že živější úsilí o poznání musí být v Anthroposofické společnosti nutně provázeno zápasem o zušlechtění citového života. Zesílené úsilí o poznání prohlubuje duševní život směrem do oblasti, kde číhá povýšenost, sebepřeceňování, netečnost k jiným lidem a ještě mnoho jiného. Menší úsilí o poznání také zasahuje jenom slabě do této oblasti. Nechává ji dřímát v hlubinách duše. Čilý život v poznání ji vytrhne z její dřímoty. Obyčeje, které ji potlačovaly, ztrácejí svou sílu. Ideál zaměřující se na ducha může probouzet duševní vlastnosti, které by se bez tohoto ideálu nebyly projevíly. Anthroposofická společnost by měla přispívat k tomu, aby pěstováním ušlechtilého citového života čelila nebezpečím, která tady číhají. V lidské přirozenosti jsou zakotveny instinkty podněcující k strachu před poznáním, protože věří tyto souvislosti. Kdo ale nechává dřímát své úsilí o poznání z toho důvodu, že by jeho pěstování mohlo rozjitřit jeho nehezké city, ten se vzdává i toho, aby v sobě rozvíjel plný rozsah pravého lidství. Je nedůstojné člověka, aby omezoval své chápání světa, protože se bojí slabosti své povahy. Důstojnosti člověka odpovídá jedině to, že s úsilím o poznání spojuje i úsilí o vůli k sebekázní.

A anthroposofie mu to umožňuje. Je jenom třeba, aby objevil živost jejích myšlenek. Jejich živost působí, že mohou vyvolávat i sílu vůle a vřelost citu. Záleží cele na člověku, zdali si bude anthroposofii pouze *představovat*, nebo zdali ji bude *prožívat*.

A bude záležet na aktivně vystupujících členech Společnosti, zdali způsob, jak budou rozvíjet obsah anthroposofie, bude s to leda podněcovat *myšlenky*, nebo bude s to zažehovat *život*.